

AIVARAS STEPUKONIS

Tarp Rytų ir Vakarų: lyginamieji kultūrologiniai Maxo Schelerio žinojimo sociologijos bruožai

Santrauka

Straipsnyje pradedama glausta įžanga apie Maxo Schelerio pastangas pokantinėje pažinimo teorijoje atkurti epistemologinį pliuralizmą, kuris artimesnis kultūrinių mąstymo tradicijų įvairovei, o ne suvisuotintam europiniam apšvietos racionalizmui. Toliau aptariami tie Schelerio žinojimo sociologijos skyriai, kuriuose išnyra Rytų–Vakarų intelektinių sąveikų klausimai. Nagrinėjamos istoriškai susiklosčiusių rytietiško ir vakarietiško metafizinių pasaulėžiūrų skirtybės, kartu būdai, kuriais kultūrinė-socialinė

vieno ir kito civilizacinio regiono aplinka lėmė šias skirtības. Parodoma, kaip atskiros kultūros etas vienas mąstymo formas skatina, o kitas slopina. Aptariamos konkrečios Rytų ir Vakarų dvasinio ir medžiaginio suartėjimo perspektyvos, būdai, kuriais abu civilizaciniai židiniai vienas kitą gali praturtinti. Straipsnis baigiamas keliomis kritinėmis pastabomis, kurių pagrindinė – kalbinių hermeneutinių kliūčių, kurias Rytų–Vakarų dialogas neišvengiami privalęs įvardyti ir įveikti, nutylėjimas.

Esminiai žodžiai: Rytai, Vakarai, tarpkultūrinė hermeneutika, lyginamoji filosofija, žinojimo sociologija.